David Fernàndez: “La Brigada d’Informació és una història de clavegueres, de guerra bruta i de protecció de delinqüents”

David Fernàndez (Barcelona, 1974) és periodista, activista i exdiputat de la CUP. I probablement, també, una de les persones més significades en la recerca i dissecció de les entranyes del funcionament de la policia. El seu llibre ‘Cròniques del 6 i altres retalls de la claveguera policial’, publicat el 2006, no ha perdut vigència. Amb ell posem context a les detencions de 16 persones a Girona la setmana passada, orquestrades per la Brigada Provincial d’Informació. Repassem el passat i el present d'aquesta unitat, els seus objectius i la filosofia que impregna el seu 'modus operandi', que Fernàndez descriu, ras i curt: "Vigilar i controlar, disciplinar i castigar, aïllar i perseguir".

Text: Laura Aznar | Fotos: Jordi Borràs

Vas escriure ‘Cròniques del 6 i altres retalls de la claveguera policial’ ara fa 13 anys, el 2006. Aquest llibre aborda les actuacions de la Brigada d’Informació dels 10 anys anteriors, però el cos segueix actiu. Com valores la seva actuació en l’operació policial de la setmana passada?

Com una continuïtat. Molt poques coses han canviat. És una operació que recorda totalment l’estil Valdecasas: detencions prospectives, d’impuls policial, per fer molt soroll. Unes detencions innecessàries des del punt de vista garantista: se’ls podia haver citat a declarar. I si no eren necessàries, són una altra cosa. Cunillera no pot dir, anticipar o pressuposar –com ha fet a TV3– com es comportarien els detinguts si haguessin estat citats: ho ha justificat dient –sense proves i pures conjectures– que no hi haguessin anat. Però s’ordena una detenció quan no compareixes un cop has estat citat. Saltar-se el procediment i la legislació en base a la ideologia del detinguts i sota criteris politics de qui són els afectats fa, precisament, que aquestes detencions siguin arbitràries i politiques. Per tant, té tots els elements d’aquell cicle, que és un estat d’excepció no declarat: anomalies, irregularitats, abusos de poder i actuacions gratuïtes que van encaminades a la criminalització col·lectiva. El mateix TSJC diu que no hi havia ordre ni mandat judicial específic per a les detencions, el jutjat d’instrucció que investiga el bloqueig de les vies de l’AVE diu que tampoc havia ordenat res, i, en canvi, el ministre de l’Interior diu que sí que hi havia mandat judicial… És obvi que algú menteix; algú del poder menteix, i és el ministre de l’Interior.

Fins a quin punt se li poden exigir responsabilitats a la delegada del Govern espanyol, Teresa Cunillera?

En el context polític actual, una operació com la de la setmana passada és qualsevol cosa menys innocent, improvisada o erràtica. A mi ja m’agradaria saber qui prem el botó i diu “demà fem 16

detencions" on també hi ha càrrecs electes i un fotoperiodista. Qui pren la decisió en l'estructura i en la línia de comandament d'Interior i per què ara. La lliçó apresa aquells anys del grup 6 és que al darrere sempre hi ha interessos polítics i un objectiu determinat. En aquest cas, l'objectiu podria ser criminalitzar la CUP. El que acostuma a passar, que és el que sempre hem de combatre, és que això no caigui en l'oblit ràpidament i ho deixem passar: hi hauria d'haver una compareixença parlamentària de Teresa Cunillera. S'han d'incorporar tantes preguntes com faci falta, s'han d'exigir aclariments de per què s'ha fet així, per què es deté un periodista, per què s'entra a un centre tutelar a detenir una persona amb discapacitat psíquica… En fi. Tot és molt barroer.

Creus que l'operació apunta especialment contra la CUP?

El cas de l'Ignasi Sabater, alcalde de Verges, és especialment sagnant i vergonyós. Després de les agressions 'ultres' nocturnes que han patit a Verges, que l'única detenció que s'hagi produït sigui la de l'alcalde, que ho ha denunciat incansablement, és una vergonya. Perquè, a més, l'Ignasi no hi era, en aquella protesta pacífica i legítima, i jo estic convençut que la policia ho sap. Volen criminalitzar la figura de l'alcalde. I hi ha l'altra cara de la lluna, és clar: no hi ha dret penal d'enemic —perseguir-te per qui ets, no pel que fas— sense dret penal d'amic. No es detenen aquells que són afins ideològicament i hi ha molts comandaments policials molt afins a les tesis del tripartit del 155. Cada operació és com un trencaclosques, i has de saber per què està feta i com està feta. També crec que als anys noranta aquesta mena d'estratègies els funcionaven millor perquè els moviments socials estàvem als marges completament. Molta gent desconeix encara avui que aquell cicle de lluites va suposar més de 2.000 detinguts en 8 anys… Ara sembla que això sigui nou i no ho és. Vivim una repressió generalitzada, les pràctiques i els 'modus operandi' de la qual es van covar fa molts, molts anys. De fet, mai han marxat.

> "Amb les detencions sense ordre judicial de Girona algú del poder menteix i és el ministre de l'Interior"

La Brigada d'Informació també va tenir un paper a l'hora de fer seguiments a la CUP en el marc de l'1 d'Octubre. El procés pel setge policial a la CUP el 20-S encara és obert…

És una actuació absolutament il·legal pretendre assaltar la seu d'un partit polític sense ordre judicial. Pretendre entrar-hi sense aconseguir-ho, tot i que van arribar a agafar cartelleria que no estava en la resolució dels tribunals, és una il·legalitat que ha quedat impune. Ara estem pendents del segon recurs… i la Brigada d'Informació, precisament per la manca d'ordre judicial. Els d'Informació li acaben dient: "A tu què t'importa, si hi ha o no ordre judicial". Ells són els reis de la festa. La nostra interpretació és que va ser una provocació per intentar generar una violència que mai s'ha produït durant el procés. En tot cas, van fracassar estrepitosament gràcies a la intel·ligència col·lectiva i a l'ètica resistent de la desobediència civil no-violenta.

Al llibre de 'Cròniques del 6' expliques que la Brigada d'Informació és hereva de la 'Brigada Politicosocial' del franquisme. Com ha estat l'evolució d'aquesta unitat i en quin estadi es troba en l'actualitat?

La referència de la 'Brigada Politicosocial' franquista és molt lícita. No es va produir un sol canvi entre dictadura i democràcia: eren els mateixos. Salvant les distàncies, perquè una cosa és una dictadura i les víctimes del feixisme —que no es pot banalitzar mai—, i una altra cosa és una democràcia de molt baixa qualitat i intensitat, i l'estol de represaliats, quin és el nexe? Doncs que no va haver-hi ni un sol depurat de tots els repressors franquistes: no només van ser reciclats, sinó que van ser situats en altes posicions de comandament. Valgui l'exemple de Manuel Ballesteros o de

‘Billy El Niño’, que, a més, van ser condecorats i ascendits. Tot això deixa un pòsit ideològic, potser no en tota la policia, però sí especialment en la Brigada d’Informació: la idea que la ciutadania sempre és sospitosa, que la protesta és un problema exclusivament d’ordre públic i que hi ha un enemic interior que cal combatre.

I l’any 1986 es crea la Comissaria General d’Informació…

Pràcticament 8 anys després de l’anomenada Transició, on també la connexió dels cossos policials amb les trames ‘ultres’ i el terrorisme d’Estat són claríssimes. I amb una impunitat que esparvera. Llavors l’any 96, amb l’entrada d’Aznar, es crea —o recrea— aquest grup sisè de la Brigada Provincial d’Informació de la Via Laietana, específicament per perseguir els moviments socials. Com es justifica? Amb l’equiparació de la dissidència amb el terrorisme. Encara no havia passat l’11-S de 2001, però ja llavors la Brigada d’Informació posava al mateix sac la lluita contra el terrorisme i la criminalitat organitzada amb la insubmissió, l”okupació’, els col·lectius que ja protestaven contra l’Europa del capital i els moviments socials alternatius. El grup 6 de la Brigada d’Informació, en aquells anys de xarop de canya, combat la dissidència de manera absolutament extrajudicial, alegal i, moltes vegades, il·legal.

…

És clar que la policia d’ara no és la policia franquista, per pura biologia. Però la subcultura dominant perviu en esferes molt determinades on hi ha caps especialment motivats. L’agent que agredeix en Jordi Borràs —que està fent fotos aquí darrere— no té 80 anys, i això ens hauria de fer pensar molt. Resulta que té un perfil de 45, que ha nascut en una democràcia, que s’ha format en un marc democràtic i que, tot i això, és capaç de cridar “viva Franco” i agredir amb un cop de puny un fotoperiodista. Aquesta és una història de clavegueres, de guerra bruta, d’empara i de protecció d’agents que voregen el delicte, flirtegen amb la il·legalitat o delinqueixen directament.

> “Hem passat de la coerció física i de la violència institucional contra els cossos a una violència més econòmica i judicial”

Per tant, malgrat el pas dels anys, no hi ha hagut canvis estructurals en aquesta unitat.

En una escena de la pel·lícula de Costa Gavras ‘Estado de sitio’, quan són a l’acadèmia del Brasil on ensenyen a torturar, l’instructor policial diu allò que “els governs canvien, però les policies romanen”. Això, per exemple, ho vam comprovar quan hi va haver els atemptats de l’11-M a Madrid i va guanyar Zapatero. Rubalcaba va entrar a Interior i tots vam dir: “A veure els canvis”. Però la primera decisió del PSOE va ser ampliar els agents de la Brigada; per tant… allà van seguir. Érem ja en el període en què els Mossos d’Esquadra, com a policia de la Generalitat, havien assolit les plenes competències —excepte en terrorisme i en fronteres— en les polítiques d’ordre públic. Això hauria d’haver volgut dir que, en teoria, la Brigada d’Informació de la Policia Nacional ja no faria cap servei… Però mai s’ha dissolt, sempre ha estat allà i no tinc cap mena de dubte que segueix fent feina de monitoratge de les dissidències polítiques i socials. De fet, és la brigada que està també rere la filtració de les fotos de 33 jutges pel dret a decidir a ‘La Razón’.

Abans esmentaves la delegada del Govern espanyol a Catalunya a mitjan anys noranta, Julia García-Valdecasas. Precisament aquest gener s’han complert 20 anys de l’assalt policial a la UAB, un dels casos més sonats de la seva era. Com funcionava la repressió policial en aquells anys?

Tenia dues cares: violència policial a través de les unitats d’antiavalots i control social constant a

través de la Brigada d'Informació. Aquests eren els dos pivots de García-Valdecasas. Ni cap país ni cap societat està exempta d'aquesta temptació repressiva, autoritària i expeditiva. Fet i fet, són els dos nefastos pilars de la funesta etapa de Felip Puig al capdavant dels Mossos: la Brimo i la Divisió d'Informació. Qui prem el botó de la repressió és un responsable polític, i això ho vam aprendre molts anys després. Al final, si no hi ha ordre política, un difícilment s'arrisca a crear un grup autònom policial.

Els mètodes d'actuació d'aquesta brigada els anys noranta encara es mantenen?

La filosofia potser és la mateixa: vigilar i controlar, disciplinar i castigar, aïllar i perseguir. El que passa és que sí que hi ha hagut aspectes sensibles que han canviat, si vols, en positiu. Durant els anys noranta, especialment amb el moviment 'okupa', l'acarnissament i assetjament personal d'activistes socials arriba al punt del maltractament, la humiliació degradant i la tortura física i psicològica en comissaries. Hi ha, fins i tot, sentències per timpans rebentats. Això ara no s'ha produït. És a dir, que el que seria el patró de tortura, el maltractament cruel o inhumà, no s'ha produït. Els casos de brutalitat policial es donen ara al carrer, o als CIE o a les presons, o contra els sectors més vulnerables de la societat —migrants, exclosos, menors. Abans, era habitual en cada operació.

Per tant, hi ha hagut un cert canvi.

Però el mèrit d'aquest tímid avenç és fruit de 20 anys de lluita denunciant tot això per col·lectius com la Coordinadora contra la Tortura… Advocats com Jaume Asens o Laia Serra ho han analitzat. Hem passat de la coerció física i de la violència institucional contra els cossos a una violència més econòmica i més judicial. Han optat més per la via de la judicialització de l'activisme i la multa contra l'activisme. I això ha passat també en altres indrets. La mecànica de la repressió muda: abans era més cosa dels cossos policials i militars, i ara, fins i tot, els cops d'Estat es produeixen per vies judicials o per vies legals. Però no significa que l'anterior no pugui tornar: els graus de repressió sempre responen a la potència de la protesta.

> "A la Brigada d'Informació potser hi ha hagut canvis, però continuen fent la mateixa feina: controlar la dissidència i monitorar-la"

'Cròniques del 6′ parteix del desallotjament del cinema Princesa com un punt d'inflexió. En certa manera, l"okupació' simbolitza el trencament del consens de la Barcelona postolímpica. Per què ubiques aquesta lluita com a moment fundacional?

És un moment fundacional subjectiu però àmpliament compartit. La mateixa Marina Garcés acaba de publicar 'Ciutat Princesa' i situa allà un abans i un després. I generacionalment, per nosaltres, allò va ser un baptisme de foc. Va ser com un 1 d'octubre en petit, igual que la lluita contra el 'pla Bolonya' va ser un punt d'inflexió per al moviment estudiantil de la primera dècada del segle XXI. Al Princesa vam aprendre que això no anava de broma i que la policia no es dedicava precisament a repartir confits a la mainada. Vam entendre que anaven per nosaltres, sent "nosaltres" el moviment juvenil d'aleshores. D'allò en vam sortir tots amb ferides i cicatrius… però seguim aquí. La repressió intenta doblegar-te, i només la solidaritat, el suport mutu i entendre per què ens passa el que ens passa és el que permet mirar més lluny del present fosc.

Totes les generacions tenen moments de presa de consciència antirepressiva.

En aquest país, sí, i en tants d'altres. Potser no totes les generacions, caldria precisar-ho, però sí una part de les generacions que es van implicar en les lluites per la llibertat i per la justícia. Si parles

amb els pares i mares de la meva generació, t'explicaran els darrers afusellaments del franquisme. Si vas més enrere, l'afusellament de Julián Grimau l'any 63. I després hi ha la memòria inscrita… Aquell pòsit del "no t'hi fiquis", que tantes vegades ens han dit les mares, en el fons és la idea àmpliament instal·lada que ficar-se en política comporta conseqüències. Això, en vista de les polítiques repressives de l'Estat espanyol en democràcia, doncs és veritat. Si no, que ho diguin als insubmisos, als desobedients, a les feministes, als ecologistes.

Una de les pràctiques històriques de la Brigada d'Informació va ser la de 'captar' activistes per aconseguir informació rellevant. Això ara també passa?

Com va explicar la 'Directa', agents de la Brigada d'Informació es van posar en contacte el 2014 amb un militant llibertari, Quim Gimeno, que havia estat detingut en una operació policial contra l'anarquisme, i li van oferir diners a canvi de passar informació. Fins i tot li van suggerir que podrien canviar la seva situació processal parlant amb la Fiscalia. I no són agents que actuïn al marge de l'estructura de comandament: són els mateixos dos agents que el 19 d'agost de 2017 van aparèixer al costat del ministre Zoido a la reunió al CITCO a Madrid, després dels tràgics atemptats de la Rambla. Són pura estructura d'Estat amb connexió directa amb les altes esferes. Per tant, a la Brigada d'Informació potser hi ha hagut canvis, però continuen fent la feina que feien des de sempre: controlar la dissidència i monitorar-la. L'extensió i la intensitat de la repressió depenen dels cicles polítics: si hi ha més lluites, hi ha més compromisos, hi ha més resistències, i hi ha més repressió.

> "Hi ha dos fitxers dels Mossos d'Esquadra que estan fora del control de l'Agència Catalana de Protecció de Dades. Quin és el paraigua? La lluita contra el terrorisme"

I una altra pràctica habitual ha estat la infiltració d'aquests agents en els moviments socials. Durant els noranta es van fer públics diversos casos, per exemple, al moviment antimilitarista, amb el policia conegut amb el nom d'Albert Martínez. Creus que actualment aquestes pràctiques continuen?

Han canviat força coses, sobretot perquè l'ús de la cibernètica, la telemàtica i la informàtica amb finalitats de control social i de monitoratge permeten tenir accés a una gran quantitat d'informació. L'any 96, per saber què feia l'assemblea d"okupes', a la policia segurament li feia falta tenir un "tio" allí dins. Avui això ja no és estrictament necessari. Per tant, són molt més intensius en espionatge digital o amb escoltes telefòniques. Una funció de l'infiltrat clàssic ha estat provocar una acció determinada per rebentar el moviment per dins i generar una escalada repressiva. Això ha estat així històricament en organitzacions armades. Una altra funció és la d'extracció d'informació, i, avui en dia, la troben més en el ciutadà de vidre digital que anant a una assemblea. Aquella distopia d'Orwell de '1984' s'apropa molt a la realitat que vivim. També és veritat que l'infiltrat ha operat molt en marcs del que ells anomenaven "grups de risc", que eren sempre grups minoritaris.

Això ja no és així.

Ara estem parlant de mig país pel cap baix que vol la independència, i un 80% que vol un referèndum. S'estan enfrontant no a un grup concret, sinó a tota una societat amb la seva pluralitat, contradicció i complexitat. Però bé, segueixen existint els fons reservats a l'Estat espanyol —de fet, la partida s'ha incrementat en els darrers anys—, sabem que el CNI està molt actiu, que hi ha sindicalistes dels Mossos que passaven informació a les trames de guerra bruta i operacions paral·leles de Villarejo… També hi ha fons reservats per la Generalitat, controlats parlamentàriament per la comissió de secrets oficials. Per tant, jo no exclouria cap possibilitat.

L'experiència de 'Cròniques del 6' ens diu que sempre ens vam quedar curts. Només cal veure l'operació Catalunya, amb el ministre Fernández Díaz al capdavant, que ha quedat en la impunitat. O ara al comissari Villarejo. Allò és pur 'deep State'. Tots els estats tenen un Estat dins l'Estat.

Ara que en parlàvem dels agents, en el llibre, en vas identificar alguns. Al llarg dels seus anys de vida, la 'Directa' ha fet un treball molt interessant de rastreig i de monitoratge d'alguns d'aquests policies. Aquells membres de la Brigada d'Informació dels noranta encara estan en actiu?

Hi ha hagut un procés de renovació durant els últims 20 anys, hi deu haver jubilats, però molts segueixen actius i n'hi ha d'ascendits i tot. D'aquells anys, el cas més important és el del policia conegut amb el sobrenom de 'Jordi', el responsable del grup 6. El 'Jordi' era una persona que t'aturava pel carrer en una "mani" i t'agafava del coll. Li va passar al Jesús Rodríguez, que en una mani, li va dir: "El proper en caure seràs tu". El 'Jordi' també és qui, en un interrogatori als '3 de Gràcia', s'encarrega d'inventar-se noms de grups armats que mai han existit, tipus Acció Radical Catalana o Escamot Barceloní d'Alliberament Nacional. Són grups que van tenir la vida efímera d'un comunicat de premsa de la policia. Després de la repressió de l'1-O, on va participar activament, Ignacio Moreno 'Jordi' ha estat ascendit a comissari en cap de la Brigada Provincial d'Informació. L'ascens és del febrer del 2018. Declara com a testimoni al judici que arrencarà al febrer.

Els moviments socials han denunciat l'existència d'arxius il·legals de persones que no estaven fitxades però que constaven en arxius policials per raons de filiació política. Això segueix passant?

Sí, i no només amb la Policia o la Guàrdia Civil. També els Mossos. Quan era diputat, vaig estar treballant moltíssim en això. Mai vaig obtenir una resposta. Recordo que l'any 2011 vam fer una manifestació contra la reforma de les pensions i al final vam 'okupar' transitòriament el cinema —buit i en desús— de la Via Laietana. Els Mossos van identificar tots els que s'hi van quedar dins, 418 persones. Al cap de poc temps, 'El Periódico' va publicar una informació on deia que "dels 418 identificats, hi havia 39 independentistes, 178 antisistema i altres anarquistes". Això on ho deia? Al DNI? A partir d'aquí, vam descobrir que hi ha dos fitxers dels Mossos d'Esquadra que són els únics que estan fora de control de l'Agència Catalana de Protecció de Dades. Quin és el paraigua? La lluita contra el terrorisme. Aquí la trampa, però, és posar una altra vegada la dissidència política i social sota els paràmetres d'una cosa que va començar amb Garzón, precisament. És la redefinició molt difusa i molt extensa del que és i el que no és "terrorisme". Altrament, l'Estat espanyol disposa en aquests moments d'uns 200 arxius policials diferents que confegeix amb una enorme base de dades. La revolució tecnològica en clau repressiva innova cada dia i té un efecte directe i també un negoci directe (perquè és un negoci privat) en les polítiques de control social.

> "Qui es pensi que viurà en un país millor perseguint i criminalitzant la meitat de la població està ben equivocat"

De quina manera poden protegir-se els ciutadans d'aquestes estratègies repressives?

Primer, sent conscients que la repressió sempre prefereix el silenci i el secret. Oculten el que fan. La primera funció del vigilant és que no sigui vist i que panòpticament ho vegi tot; per tant, et defenses vigilant el vigilant i treballant amb entitats de drets humans, col·lectius populars i xarxes comunitàries que vetllin pel compliment estricte dels drets i de les llibertats. La primera autodefensa és parlar-ne obertament. L'Estat és una màquina de controlar la ciutadania. Això ja no és una derivada franquista, sinó una derivada global autoritària i repressiva que aquí passa pel sedàs d'una

dictadura que mai va ser derrotada. L'objectiu de la repressió es va escriure fa molts, molts anys. De fet, Martín-Baró, un dels jesuïtes morts a El Salvador el 1989, té un llibre imprescindible, 'Psicología social de la guerra', on explica quins són els efectes psicosocials planificats contra la comunitat en qualsevol procés repressiu. Però la repressió no és invencible.

I com s'hi lluita?

La lluita antirepressiva sempre es basa en les 3 P: pasta, patiment i propaganda. Pasta, perquè ens deixem una pasta en advocats, processos, suport a les famílies…; patiment, perquè mai s'explica prou quins dolors genera la repressió, quins dubtes, quines pors, quines fragilitats… i això s'ha de cuidar i molt, i propaganda, perquè la tasca fonamental és la lluita contra la llei del silenci. Qui es pensi, dels qui defensen la unitat d'Espanya, que viuran en un país millor perseguint i criminalitzant la meitat de la població estan ben equivocats. També serà un país molt pitjor per a ells. Les batalles contra la raó d'Estat són molt complicades, però al final des de la perseverança i la constància s'aconsegueix doblegar-la i tornar a garantir drets i llibertats. Però només és possible si hi ha una implicació ciutadana, social i civil que sempre a l'inici és minoritària però que acaba sent majoritària.

CRÍTIC va publicar un informe policial on quedava constància que la Brigada d'Informació havia tingut un paper durant l'1-O en el marc de la coordinació de l'operatiu policial a Barcelona. Sabem quin va ser el paper de la Brigada durant el referèndum?

La Brigada d'Informació, en el cas de l'1-O, és com els tentacles i els ulls de l'Estat, perquè ja coneix la gent i el territori. En un informe policial previ a l'1-O es desaconsellava intervenir a Gràcia i a Sants no només per la seva trama urbana més complicada, sinó perquè són barris amb molta trama comunitària. És la Brigada d'Informació qui té coneixement 'in situ' de tot això. No només ells, sinó els reforços que vénen de la Comissaria General d'Informació de Madrid. No tinc cap dubte que estaven monitorant altres coses: les xarxes socials, sens dubte. Però aquell va ser un dia molt difícil per la Policia, perquè és impossible controlar dos milions de persones. Hem parlat molt de Pérez de los Cobos, però sobre el terreny, en el marc operatiu, aquella brutalitat i aquella violència institucional tenen un protagonista que hauria d'acabar al banc dels acusats: el cap de la Guàrdia Civil a Catalunya, Ángel Gozalo, que posteriorment va ser ascendit. Ell i el tinent coronel Daniel Baena 'Tácito', responsable de la policia judicial, són els qui despleguen el relat ficcionat de la violència, la rebel·lió i la sedició.

La violència policial de l'1-O quedarà impune?

Els aparells de l'Estat estan fent tot el possible perquè així sigui. Si el temps és el més sever detector de mentides, caldrà recordar el ministre Dastis quan, en els dies posteriors a l'1-O, va garantir al Consell d'Europa que s'investigaria la brutalitat de l'1-O i que tot estava 'sub iudice'. En realitat, mai es va fer i el rol de la Fiscalia ha estat de traves continuades. Borrell —que dilluns va repetir el mateix discurs en falca de Dastis de "les imatges són falses"— podria haver aprofitat, sense despentinar-se, per presentar l'informe. Un informe curt: "Mirin, tot està encara 'sub iudice', però els comuniquem que, mentrestant, als màxims responsables policials de la violència institucional de l'1-O —De los Cobos, Gozalo, Trapote— els hem ascendit, condecorat i privilegiat". Un festival humiliant d'impunitat. Tota aquella repressió ha acabat en premi i recompensa oficial. La condecoració del comissari Sebastián Trapote, excap superior de la Policia de Catalunya, mereixeria un viatge per la memòria. Marlaska li va concedir pensió vitalícia al setembre passat. Trapote ja era policia sota el darrer franquisme: la família de José Luis Herrero no ha oblidat mai el nom. Un tret per l'esquena a curta distància disparat per l'aleshores agent Trapote el va matar el 1974. Ho recorda el llibre recomanable 'Vides truncades', de David Ballester (Publicacions de la Universitat de València, 2018).

> “Que al país que volem mai més hi hagi ni tribunals especials, ni dret penal d’enemic, ni cortesies i complicitats amb l’extrema dreta”

Fa poc, la ‘Directa’ va publicar que l’agressor del fotoperiodista i col·laborador de CRÍTIC Jordi Borràs era membre de la Brigada d’Informació. Precisament Borràs ha destacat per les seves investigacions sobre l’extrema dreta… Fins a quin punt existeixen vincles, més o menys evidents, entre la Brigada d’Informació i l’extrema dreta?

Existir, existeixen. Com a exemple, podem recordar el cas de la detenció d’un grup d’extrema dreta l’any 99 que volia atemptar en un concert antirepressiu, on hi havia un dels fills del subhaster Royuela, personatge conegut de l’entorn de l’extrema dreta històrica. El Grup 6 va fer un comunicat en què deia que era un grup d’amics que volia donar un ensurt al moviment ‘okupa’. No es va aplicar ni la Llei antiterrorista i es va fer un informe policial que rebaixava els fets a un simple delicte de faltes i de danys. Per sort, la justícia no ho va veure així, i en el judici els van caure 6 anys de presó. També hi ha el cas del periodista Antonio Salas, que va escriure ‘Diario de un skin’ i es va infiltrar als Ultras Sur. Recordo una roda de premsa a Madrid d’ell, d’Esteban Ibarra, del Movimiento contra la Intolerancia, i d’un comissari de la policia, i aquest últim va dir que Antonio Salas va ser descobert perquè qui va avisar els Ultras Sur que tenien un periodista infiltrat va ser un agent de la Brigada Provincial d’Informació… de Barcelona. Per tant, la connectivitat ideològica en perfils molt determinats sí que existeix. Per saber fins a quin punt arriba aquesta connectivitat, ens farien falta molts ‘Xaviers Vinaders’.

Vinader va tenir un paper clau en la investigació i denúncia de la connivència entre els aparells de l’Estat i l’extrema dreta. Què podem extreure de la seva tasca?

Vinader té reflexions molt eloqüents i que semblen escrites aquests dies. Els que venim de l’escola Vinader ho agraïm. Ell deia que l’extrema dreta sempre arriba allà on no arriba l’Estat i és funcional als seus interessos: opera com la porra extensible del sistema. El pòsit cultural i la ideologia dominant de la Brigada d’Informació és la que és… El Grup 6 de la brigada s’encarregava formalment de “grups radicals, moviments socials i tribus urbanes”, i aquí també hi entrava l’extrema dreta… Només cal veure quantes detencions de l’extrema dreta ha fet el Grup 6 i quant de temps ha dedicat a combatre-la tots aquests anys: pràcticament cap. Ara que som en un context d’un gran judici polític d’excepció, que en realitat no és un judici a 12 persones sinó a la meitat del país, de tot s’ha d’aprendre. Em vénen al cap els fets del Parlament de l’any 2011. Perquè la Generalitat i el Parlament de Catalunya, amb la nostra oposició en aquell moment, van anar a l’Audiència Nacional —un tribunal especial—, amb un tipus penal triat embogit —sedició— i de la mà de Manos Limpias —és a dir, l’extrema dreta com a acusació popular— contra vuit indignats. Actual, oi? Un patró calcat. Fet que ens recorda que la condició humana és extremament ambivalent i ambigua, i, per tant, qualsevol amb poder pot caure en aquestes derives. Qui governava aquest país hi va caure per combatre la indignació des de l’aliança entre Convergència i el PP. És una lliçó d’aprenentatge: que al país que volem mai més hi hagi ni tribunals especials, ni codis penals excepcionals ni dret penal d’enemic, ni cortesies ni complicitats amb l’extrema dreta en acusacions ni sentències absolutament demencials pròpies de la raó d’Estat.

> “Preses, presos i exiliats, els hem de fer tornar a casa. I això també depèn de totes i tots nosaltres”

Què podem esperar en el futur? Un increment de la repressió?

Portem un any i mig sota excepció. I cal mirar enrere, a l'ara i endavant. Ben i mal mirat, la fita de tota repressió política és fer-nos renunciar als objectius: d'alliberament, d'emancipació, de transformació. En tots aquests anys hi ha hagut danys i hi ha hagut cures, ferides i cicatrius, i tot el que hem après i tot el teixit comunitari que hem bastit i no han pogut desballestar segueix aquí. Seguim aquí. No sé exactament per què, però de cada cicle repressiu t'acabes oblidant dels noms dels botxins i només et queda la dignitat encomanadissa i referent de les persones represaliades. Ni eufòria ni desesperació; cal equilibri zapatista: si ho mirem des d'aquesta retrospectiva llarga, un diria que el fracàs de la repressió és palmari, malgrat que la factura ha estat injusta, massa cara i sovint irreparable. I imperdonable, és clar.

Llavors, davant la repressió, la recepta ha de ser la resistència?

Si aquells agents del Grup 6 el que volien era fer-nos desistir i renunciar —rendir-nos—, caldrà dir que l'únic que han aconseguit és fer-nos refermar cada dia i perseverar a cada passa. Allò que pretenien mai va passar, sinó tot al contrari. Miralls no trencats: dels anys noranta cap aquí, la denúncia pionera i precursora contra l'especulació del moviment social d''okupacions' és al centre de les nostres vides; el feminisme, aleshores invisibilitzat, ha arribat per quedar-s'hi; l'independentisme i el reclam d'autodeterminació han passat dels marges al 48% i al 80%; l'ecologisme social davant la depredació global també s'ha estès els darrers 20 anys, i la crítica sòlida i despullada a la voracitat de capitalisme s'ha ampliat, i més que haurà de fer-ho si volem un futur en comú, digne i compartit. En els temps foscos que corren —esperar el millor, preparar-se per al pitjor— caldrà tornar a la millor versió de nosaltres mateixos —solidaritat, generositat, suport mutu— per evitar tots els retrocessos brutals i l'excepció perllongada que la Raó d'Estat i la Desmesura de Mercat han programat contra nosaltres. No és cap batalla fàcil, ni de bon tros: però més perdrem si no la guanyem. I preses, presos i exiliats, els hem de fer tornar a casa. I això també depèn de totes i tots nosaltres.